

HARCKÉSZÜLTSEG ÉS HADTÁPKIKÉPZÉS

A takarékosági célkitűzések teljesítéséért

Kapus Gyula ezredes

Pártunk gazdaságpolitikai célkitűzéseinek megvalósítására hozott határozatai kiemelt jelentőségű követelményként jelölik meg hosszabb és éves viszonylatban egyaránt, a gazdálkodás hatékonysága erőteljes fokozását, a belső tartalékok intenzívebb kiaknázását, a gazdaságtalanság megszüntetését, a tervezés, az irányítás, a munkaszervezés javítását, mindezekben belül az ésszerű takarékoság érvényesítését.

A néphadsereg, ezen belül seregstestünk gazdasága a népgazdaság szerves részét képezi. Alapvető követelménynek tekintjük, hogy a központi gazdaságpolitikai célkitűzések, seregstestünk gazdálkodása területén is érvényre jussanak, a hadsereg sajátosságait is figyelembevéve realizálódjanak, emellett jelentősek azok az erőfeszítések, helyi kezdeményezések, amelyekkel a csapatoknál nap, mint nap találkozunk.

A rendelkezésünkre bocsátott nagyértékű anyagi-technikai és pénzeszközök csak úgy szolgálják hatékonyabban a harckészültséget, a kiképzést és az állományt, ha kellő előrelátással és gondossággal, a katonai, gazdasági, műszaki elemzés módszerei széles körű alkalmazásával biztosítjuk ezek tervszerű, hatékony felhasználását.

Mindezek érdekében elengedhetetlen, hogy a törzsek és csapatok minden szintjén tudatos tevékenység folyjon a belső tartalékok feltárására, kiaknázására, a gazdasági folyamatok hatékonyságának javítására, nem utolsósorban a veszteségforrások csökkentésére.

A felsőszintű pártbatározatok és állami intézkedések végrehajtására a katonai felsővezetés követelményei teljesítésére, a seregstestparancsnok elvtárs 1976-ban a katonai élet minden területét átfogó takarékosági intézkedést adott ki.

Ma az eltelt közel 3 év eredményes munkája tudatában, jól felmérhető a megtett út, annak összes tapasztalatával. A népgazdaság egészében kibontakozó hatékonyságot javító takarékosági törekvésekkel párhuzamosan seregstestünknel is meghonosodtak a hatékony gazdálkodást segítő takarékosági munka elvei és gyakorlata.

A végrehajtásra való mozgósításban, a gazdaságosság és takarékoság közfelfogással tételéért folyó munka élvonalában pártszervezeteink minden szinten igen sokat tettek.

Az elmúlt években valóban határozott fordulatot sikerült elérni – elsősorban a vezető, de mondhatni az egész állomány körében, a helyes szemlélet kiala-

kításában, az ésszerű takarékos gazdálkodásra való nevelésben. Ez még akkor is így van, ha esetenként előfordult, hogy vannak akik tervszerűtlenségükből, vagy irányítási hibáikból eredő gazdaságtalanságokat a sajátos katonai követelményekre való hivatkozással szeretnék „igazolni”.

Nagy eredmény, hogy állományunk a takarékoskosságot a gazdálkodás egyik fontos elvének, munkája szerves részének, a katonaelet minden területére kiterjedő – folyamatos tevékenységnek tekinti, jól megértve és szem előtt tartva azt a célt, hogy a takarékosági feladatokat a harckészültségi és kiképzési követelmények csorbítása nélkül, az állomány munka- és életkörülményei állandó javítása mellett kell megoldani.

Elért takarékosági eredményeink figyelemreméltóak és mind szélesebb területen, növekvő nagyságrendben jelentkeznek.

A felmérés szerint 1975 óta napjainkig mintegy 300 millió forint értékű megtakarítás mutatható ki. (Ez az összeg pl. több mint félezer kétszoba összkonfortos lakás építését teszi lehetővé.)

A viszonylag nagy értéket képviselő eredmények mellett ma már rendelkezünk olyan készséggel és tapasztalatokkal, hogy látjuk a továbblépés feladatait is, s így mind hozzáértőbben vagyunk képesek a még meglevő belső tartalékaink további feltárására.

A továbblépés kibontakozásánál világosan látjuk, hogy a takarékos gazdálkodás jelentősége állandóan növekszik. A harckészültségi, kiképzési feladatok végrehajtásához az ellátás színvonalának előírt ütemű növeléséhez évről-évre növekvő anyagi-technikai, pénzügyi lehetőségekkel rendelkezünk. A nagyértékű technika és ingatlanállomány, anyagi eszköz, felszerelés „hadrafoghatósága” fenntartásánál nem mindegy mit, mennyiért, hogyan tudunk megoldani. A döntések jól megalapozott előrelátást igényelnek. Mindezek egyre határozottabban megkövetelik a parancsnokoktól, a politikai szervektől, a szakállománytól a hozzáértést, az anyagi, technikai eszközök, pénzkeretek, szolgáltatások céltudatos, takarékos igénybevételét.

Az ésszerű takarékoskosság, a hatékonyabb gazdálkodás egyik alapja tagadhatatlanul a szükséges hozzáértés, a szakértelem. Többször felmerült az elmúlt években, hogy a parancsnokok – akik végeredményben nem egy-egy szolgálat ügyeire kiképzett szakemberek – közigazgatási képzettségét szélesíteni szükséges. Sokáig tisztázatlan volt egyáltalán mire lenne szükség. Ezt tükrözték azok az útkeresések, amikor pl. alkalmi külső előadókkal vezettettek le elvont, közigazgatási-elméleti előadásokat. Úgy gondolom e téren előrelépést jelentett – előljáróink útmutatásával – 1977 őszén levezetett seregtest gazdálkodási és fenntartási konferencia, majd ez év tavaszán Zalaegerszegen megtartott „a társadalmi tulajdon védelme” témájú seregtest értekezlet, illetve az ezek nyomán kiadott intézkedések, módszertani útmutatók.

Az alárendelteknel levezetett hasonló rendezvények, a gazdálkodásban tapasztalható növekvő hozzáértés mindenképpen azt tükrözik, hogy ha még sokat is kell tenni e téren, de mindenképpen jó irányba tettünk lépéseket.

Az MN szintű rendszabályok maradéktalan érvényesítése mellett nem kisebb jelentőségűek a helyi tartalékok feltárására szükséges feladatok sem. Ez a munka ma már mindenütt kilépett a korábbi „jelszó szintről” a tudatos cselekvés szintjére.

Csapat szinten a helyi lehetőségek egyre kedvezőbbek, mind szélesebb a gazdasági önállóság is. Ma már az egyszemélyi parancsnok dönt minden olyan fontos

kérdésben, amely a takarékoság elveinek gyakorlati megvalósítását is hivatott biztosítani.

E tekintetben legfontosabbak között kell említeni: a rendelkezésre bocsátott anyagi, technikai eszközök, pénzkeretek, szolgáltatások, javítókapacitás, takarékos igénybevételének megtervezését, az anyagi és pénzkeretek elosztását, tartalék képzést, az igénybevétel, az állagmegóvás szabályozását, az év végi maradványok, a népgazdasági munkákból és más forrásokból származó bevételek felhasználásának irányítását. Mindezen feladatok megoldásakor – egyidejűleg – biztosítani kell a személyi állomány élet- és munkakörülményeinek következetes javítását is.

Tapasztalataink szerint egyértelműen kimondható: ahol takarékos gazdálkodást folytatnak, növekszik az egyszemélyi parancsnok önállósága és egyre ritkábban kell kopogtatni az előljáró szerveknél anyag és pénz „megszerzése” céljából.

Az egyszemélyi parancsnokok döntései a felelős főnökök, alárendelt parancsnokok javaslatait figyelembe vevően születnek. Valamennyi jelentősebb gazdasági döntések előtt a parancsnokok kikérik a pártszervezetek véleményét is.

Tapasztalataink azt mutatják, hogy ott hatékony a gazdálkodás, ott érvényesül a takarékoság, ahol az ezirányú munkában is jól tisztázott a parancsnoki vonal, a párt- és politikai szervezetek, gazdálkodási és építési bizottságok, a szakmai szervek, a szakszervezet és a KISZ-szervezetek helye, szerepe, sajátos lehetőségei és módszerei, ahol valamennyi szerv erőfeszítése jól összehangolt az elérendő cél érdekében.

A takarékoság közüggé tételében tapasztalataink szerint igen nagy jelentősége van az adott területeken irányító vagy végrehajtó elvtársak, vagy éppen az anyagot, technikát használók részére adott párt- és KISZ-megbízásoknak. A megbízások teljesítésének figyelemmel kísérése, azok végrehajtásáról való elszámoltatás segíti a figyelemfelkeltést, növeli a párt politikája adott területen való végrehajtásáért való felelősséget. Külön jelentős az egyes gazdálkodó szakterületek élén álló kommunisták e tekintetben való rendszeres beszámoltatása.

Nem hanyagolható el a feladatok minél gazdaságosabb, (sok esetben egyáltalán a megoldás maradéktalan biztosítása érdekében) a területi párt- és állami szervekkel kialakított elvi alapokon nyugvó segítő együttműködés megléte sem. Különösen fontos ez hiányzó építő-, vagy javítókapacitások, akadozó anyagbeszerzések esetén. Számos építési, felújítási feladat végrehajtása megoldatlanul maradt volna, ha a helyi katonai vezetők, pártszervezetek nem építették volna ki elvi, elvtársi együttműködésüket a területi vezetőkkel.

Örömmel tapasztalható, hogy ahol szilárd a társadalmi tulajdon védelme és a gazdálkodásban érvényesülnek a takarékoság elvei, ott kulturált körletekben történik az elhelyezés, jól felszerelt őrs és szolgálati létesítmények teszik könnyebbé a feladatok megoldását, javul a katonák közvetlen ellátását szolgáló létesítmények berendezése és működésük feltétele. Ezek az eredmények nagymértékben segítették a mostohább körülmények között élő egységek felzárkóztatását az élenjárónak számító munka- és életkörülmények között élő egységekhez.

Úgy gondolom, a megtakarítás mértékére és a felhasználás irányítására nem kell szemléletesebb példa annál, hogy éttermeinket, csapat-segélyhelyeinket az elmúlt egy-két évben jórészt megtakarított pénzkeretekből saját erőnk, belső tartalékaink gazdaságos felhasználásával tettük korszerűbbé. További gondot jelent, hogy nem sikerült ezideig a nagyértékű technika közvetlen kiszolgáltatását,

javítását szolgáló objektumok felújításának, fejlesztésének kellő ütemű megoldása a lehetőségek hiányában. E körülmény egy sor tekintetben kedvezőtlennek teszi a javítómunka gazdaságosságát. E téren mindenképpen sürgetőek a feladataink.

Ma már jól látjuk, hogy mind szorosabb az ésszerű takarékoság és a harc-készültség közötti kapcsolat. A HDS fokozott technikai, fegyverzeti, anyagi korszerűsítése mellett a takarékos felhasználás, üzembentartás számos esetben közvetlenül növeli a harci alkalmazáshoz való alkalmasság tartamát, vagy fokát. Ez a körülmény a hadseregben sajátos, igen fontos vonással szélesíti a takarékoság jelentőségét.

Az újító-ésszerűsítő munka legfigyelemre méltóbb eredményei éppen a harcitechnika kiszolgálása, javítása területén érezteti hatását. Emellett számos újítás segíti az energiatakarékosság megvalósítását is.

A hatékony gazdálkodás és a takarékoság egymással összefüggő, egymásra kölcsönösen ható területek. Talán éppen ilyen oldalról közelítve értették meg legjobban a csapatoknál a takarékoság lényegét. Ahol a takarékoságot az előbbiektől leszűkítve „spórolásnak”, vagy „nadrágszínhúzás”-nak fogták fel előbb-utóbb belátták, hogy nem erről van szó.

A takarékos gazdálkodás érvényesítéséért folyó munkában ma már minden esetben a gyakorlatokat megelőzően gazdasági számvetések készülnek, széleskörűbben alkalmazzuk a csapatok vasúti szállítását. Figyelemre méltó a szállítások diszpécserrendszerű irányítása. A takarékosági célkitűzések megvalósítása során tanultuk meg, hogy a vezetőállomány mellett a másik „főiránynak” a sor- és polgári állomány tudatossága emelését kell tekinteni. A sor- és polgári állománynak, másszóval a technikát, anyagot, objektumot közvetlenül alkalmazó, felhasználó, használó állománynak igen jelentős a szerepe a hatékony gazdálkodás megvalósításában. Körükben a parancsnokok, párt- és KISZ-szervezetek igen sokat tettek és tesznek a kíméletes, előírásoknak megfelelő felhasználás, az időben történő javítás és karbantartás, megőrzés fontosságának tudatosítására. Javaslatokkal, újítási, ésszerűsítési elképzeléseikkel nagyban képesek segíteni a takarékoság érvényesítését.

Mint a kiadott anyag is tükrözi, eredményeink mellett egyértelműen látjuk, hogy az ésszerű takarékos gazdálkodás területén koránt sem használtunk még ki minden lehetőséget, s gondot jelentő problémák is szép számmal vannak.

Sajnos még mindig több helyen előfordul, hogy a takarékoságot csak az anyagi eszközök felhasználásának csökkentésére szűkítik le. Emellett eltűrik a jogtalan felszámításokat és kifizetéseket. A tervszerű anyagbeszerzés helyett ötletszerűen kiskereskedelemből vásárolnak, ami esetenként 10–15⁰/₀-os többletköltséget jelent. Előfordul az is, hogy meghibásodott árukat vesznek át.

Az üzemeltetés, javítás, állagmegóvás területén a szakszerűtlen és kíméletlen, rendeltetés ellenes használat következtében évről-évre milliók mennek veszendőbe.

Az egységek zöménél az anyagok tárolása kellően szabályozott, a tárolási feltételek néhány kivétellel megfelelőek, mégis nagy vagyoneérték csökkentések következnek be a szakszerűtlen tárolás és megőrzési felelősség hiánya következtében.

Sokat tettünk a társadalmi tulajdon védelme, a károk megelőzése érdekében, mégis évről-évre növekvő többmillió összeg mennek veszendőbe az emberi gondatlanság, felelőtlenység, a honvédségi tulajdon hanyag kezelése, esetenkénti

lopások, anyagi visszaélések következtében. A jelentkező gondok lényege, amely közvetlenül kihat a takarékosági célkitűzések megvalósítására a következőkben jelölhető meg:

- sok esetben megfelelnek arról, hogy a takarékoság egyik számottevő alkotóeleme a társadalmi tulajdon védelme. Ahol az évi gazdálkodásban a társadalmi tulajdon laza kezelése következtében több százezer forintot kitevő károk keletkeznek, ott nem lehet hatékony, takarékos gazdálkodásról beszélni. Mászóval a legjelentősebb veszteségforrásnak a társadalmi tulajdon védelme elmulasztását tekintjük;

- a belső ellenőrzések sok esetben alacsony hatékonysággal valósulnak meg. Elnézők a pazarlókkal, a társadalmi tulajdon dézsmálóival szemben. Ezért fordulhatnak elő esetenként lopások, sikkasztások is;

- a káreljárásokat helyenként formálisan folytatják le, nem tárják fel a károk igazi okát, így a károk igazi felelősei, a pazarlók, gyakran háttérben maradnak. Pl. sok esetben NEM VEZETIK LE, HOVA LETT AZ ELTÜNT ANYAG stb. A veszendőbe menés tényének megállapításánál megállnak.

Helyenként baj van a hozzáértéssel is. Előfordul, hogy milliós értéket bíznak nem hozzáértő tiszthelyettesekre, sorállományú katonákra anélkül, hogy előtte felkészítenék, vagy kioktatnák őket feladataikra. Leváltásukra csak akkor kerül sor, amikor már több százezer forint nagyságrendű kárt okoztak.

Még nem mindenütt sikerült eléggé megértetni, hogy takarékoskodni nemcsak az úgynevezett „klasszikus” területeken lehet.

A különböző erők és eszközök összevonása, jobb munkaszervezés, a veszteségmentesebb karbantartás, az időben való kisjavítások elvégzése, a gépek, alkatrészek megengedhető túlüzemeltetése is, a takarékos gazdálkodás egyik igen jelentős forrásait képezik. Az ezirányú jó törekvéseket példázza az összevont javító-műhelyek, laktanyahadtápok, az összevont segélyhelyek hatékonyabb munkája, ugyancsak ide sorolhatók az önerőből megtervezett és megépített milliós értékű kiképzési és ellátási objektumok egész sora.

A takarékoság eredményessége alapvetően a megtakarított milliókon keresztül ítélni lehet meg, de jelentősebb megtakarítást jelent – még akkor is, ha ez pénzben nem mindig fejezhető ki – az állagmegóvás időbeni végrehajtása, a megelőző karbantartó munka hatékonysága, az anyagi készletek időbeni cseréje és frissítése is. A takarékoságra irányultság a csapatok tevékenységében minden területen kitapintható, de az eredményesség nem egyértelműen és egységes követelmények szerint mérhető. Sok hasznos kezdeményezés, sőt kialakított elgondolás megy veszendőbe a takarékoság jobb mérési rendszerének és a széles körű érdekelttség hiánya következtében.

A különböző parancsnoki és pártrendezvényeken elhangzottak személyes, helyszínen szerzett tapasztalataink megerősítették azt a véleményünket, hogy a takarékoság megvalósításában továbbra is csak úgy tudunk előrelépni, ha az a parancsnoki, a párt- és politikai munka szerves részének lesz tekintve. A következetes parancsnoki munkához a párt- és KISZ-szervezetek és a szakszervezet segítségére van szükség a takarékosági követelmények széles körű tudatosításához, s megvalósítás elősegítéséhez.

Míndezekkel szoros összhangban, a parancsnoki nevelőmunkával olyan közhangulatot és szemléletet kell teremteni, ahol a gazdaságosságot mindenkor érvényesítik, s elítélik a társadalmi tulajdon herdálót, a pazarlást. Ehhez elengedhe-

tetlenül szükséges biztosítani a szakértelem növelését, a munka jobb megszervezését, a szakutasítások, előírások pontos betartását, az irányítás hatékonyságának növelését, s nem utolsósorban a szabályzat szerinti élet megvalósítását.

A munka legfontosabb irányainak tekintve:

- folytatnunk szükséges, a gazdálkodási konferenciák esetenkénti tartásával, gazdálkodási útmutatók, előadások, tájékoztatók közreadásával, ezek értelmezésének segítségével, a vezető állomány gazdasági ismeretei, ezirányú irányítási készsége fejlesztését;

- fokozottabban kell biztosítanunk az egyszemélyi parancsnok gazdasági döntései előkészítését és végrehajtását segítő „gazdálkodási és építési bizottságok” munkája megszilárdítását;

- a gazdálkodás egyik legfontosabb területeként az építési, felújítási, ingatlan állagmegóvási feladatok időbeni, minőségi végrehajtását tekintve, jobban szükséges támaszkodni a területi párt- és állami szervekkel való elvi együttműködés nyújtotta lehetőségekre;

- a hatékonyságot és takarékoságot, mindenkor kölcsönhatásában a gazdálkodás valamennyi összetevőjére (tervezés, beszerzés, tárolás, javítás) gyakorolt kihatás figyelembevételével szükséges értelmezni és elemezni;

- javítani szükséges e téren is az információ rendszert, mindjobban gépesítve az adatszolgáltatást;

- a társadalmi tulajdon védelmét a hatékony gazdálkodás egyik döntő fokmérőjének szükséges mindenkor tekinteni;

- a párt- és KISZ-megbízások rendszeressé tételével, azokról való elszámoltatással, a szocialista brigádmozgalom segítségével, versenymozgalom és vetélkedők szervezésével, az újító-ésszerűsítő munka javításával jobban segíteni kell a gazdálkodás hatékonyságát biztosító kezdeményezések bontakoztatását, jobban előtérbe állítva az eredmények propagálását, az anyagi érdekeltséget.

Alapvető feladatunk a párt gazdaságpolitikájának folyamatos magyarázata, megértésével erősíteni kell azt a szemléletet, hogy az ember, a munkát végző személy felfogása a döntő, e területre is, az eredmények eléréséhez.